

Nf 14

DISSERTATIONUM ANTIPOIRETIANARUM
DODECADIS PRIORIS
ULTIMA, seu DUODECIMA,

QVA
DOCTRINA
DE

PERPESSIONI-
BUS JESU CHRISTI,
EJUSDEMQUE SACRIFI-
CIO ET SATISFACTIONE,

A VIRI CLARISSIMI,
PETRI POIRETI,
CORRUPTELIS PORRO VINDICATUR:
IN REGIA FRIDERICIANA

Die *Maji hujus M DCC XX anni*

PRÆSIDE

D. JOACHIMO LANGIO,

S. THEOL. PROF. ORDIN.

responsione publica defensa

A
JOANNE GEORGIO LEUBIO,
SOMMERHUSANO FRANCO, S. TH. STUD.

HALAE MAGDEBURGICAE,
Typis JOAN. FRIDERICI KROTTENDORFFII, Acad. Typ.

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
BIBLIOTHEK
LEIPZIG

REPRODUCTION
OF THE
ORIGINAL
MANUSCRIPT

IN THE
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF
LEIPZIG

D. JOACHIMO LANGIO

IOHANNES GEORGIO I. EUBIO

THE
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF
LEIPZIG

DISQUISITIO C. III. OECON. L. IV.
DE
PERPESSIONIBUS JESU CHRISTI, EJUSDEM-
QUE SACRIFICIO ET SATISFACTIONE.

§. I.

Unde a capitis initio per quatuor priores paragraphos p. 78 - 82. Auctor multus & admodum verborius est in describenda perpeffionum Christi multitudine. Ubi inter alia hæc occurrunt effata:

Non recusavit immaniffimam afflictionum molem, earumque novarum & perpeffionum, qualem nemo unquam cogitationibus assequi valuit, in fe fufcipere. §. I.

Quanta rabie, quantis tentationibus cruciatibusq; animam Christi misere afflixerint demones, nemo unquam cogitatione affequetur. -- Quidquid unquam ignominiarum, opprobriorum, contumeliarum, indignationis ac dolorum animo concipi potest, ille unus ab omnibus experiri debuit &c. §. II.

Nullum est dubium, quin dolores angoresque perpeffionum Christi tanti revera fuerint, ut nulle unquam creature eorum vim cogitando fint affeaturæ; imo fi inter homines omnes difperfi divifque fuiffent junctis derelictionibus illis, in quibus a Patre fuo fe relictum vidit, omnes & finguli animo concidiffent, imo animam ipsam efflaviffent. §. III. & IV. &c.

§. II.

Ad dijudicationem proluxi fermonis, qui per paragraphos

phos quatuor priores & deinceps etiam continuatur, quatuor hæc momenta notanda sunt: 1. Hypothesis de summa perpeffionum Christi *extenuatione*. 2. Summa earundem *exaggeratio*. 3. *Fundamentum* hujus exaggerationis lubricum, immotum commentitium. 4. *Periculum & noxa* sententiæ hujus conjunctim sumta.

§. III.

1. Hypothesis de summa perpeffionum Christi *extenuatione* est in eo, quod Auctor negat & pernegat, peccata universi generis humani Christo fuisse *imposita*, ita ut per liberam sponffionem & substitutionem suscepto ipsorum reatu eorundem penam ipse luerit. Hæc Auctorem negare & explodere, abunde liquet ex iis omnibus, quæ per integram superiorum Dissertationum seriem deducta sunt. Plura alia modo videbimus. Hac autem negatione perpeffiones Christi adeo extenuari, ut gravitati & magnitudini ipsarum omnis fere nervus incidatur & is penitus tollatur, ac Christus in locum alicujus martyris, & quidem inferioris, seu imbecillioris, inferiorum referatur, quis non animadvertit?

§. IV.

2. Cum summa vero hæc *μαθημάτων* Christi *extenuatione* conjuncta est summa eorundem *exaggeratio*, quam priores capituli III. paragraphi habent. Hic enim Auctor Christo tribuit tantam perpeffionum multitudinem, tantamque magnitudinem, quantam nemo unquam vel sola cogitatione assequi valeat, & quantam ne omnes quidem mortales inter se divisam perferre potuissent, atque ita in sola Christi persona longe superiorem amplioremque universo illo *μαθημάτων* cumulo, quem conjunctim omnes mortales, speciatim martyres, unquam sustinuerint, utpote sub illo collapsuri, & animam efflaturi.

§. V.

3. Jam si in *fundamentum* hujus tantæ *exaggerationis* inquiras, pro saxo, seu petra immobili, vix arenam deprehendus, nimirum absurdam & indignissimam hypothesin de *in-*
hæsi-

hæſione peccati, quod Chriſto peccatum non fuerit imputatum, ſed quod illud ipſi, non ſecus ac aliis hominibus, inheret, & quod, ut iſtud intra ſe pleniffime devinceret, conſenſu omni tentationibus negato, ineffabilis pugna ad victoriam ipſi fuerit depugnanda. Quæ ſententia quam horrida ſit ac Chriſto indigna, Diſſert. undecima ex inſtituto confideravimus. Quis hæc ex eadem non cum horrore recordatur, ab Auctore ipſam illam pugnam, quæ Salvatori in oliveto cruento ſudore ſtetit, ad hanc peccata irritantis oppugnationem fuiſſe relatam? Ita enim is ſcribit L. III. c. XVII. p. 819. Videmus Chriſtum inclinationibus, quibus naturam ſuam infirmam abripi ſentiebat, reſtitiffe, contraria autem elegiſſe, *CONTRA VOLUNTATEM CARNIS ITA FORTITER PUGNASSE, UT SANGVINEM PARITER AC AQUAM SUDAVERIT*, ac immaniſſimis quibusque incommoditatibus, quas caro abhorret, imo ipſi morti carnis ſeſe expoſuerit; videlicet ut nos eadem ſimiliter in nos transferemus. x. τ. λ. Conf. L. IV. c. II. p. 59. & 80. Quæ ſane magna eſt doctrinæ evangelicæ depravatio! Ipſe hypotheſi huic ſuæ diſſiſus, ſuique quaſi immemor §. III. p. 81. dolorum Chriſti cauſam refert ad amoris commiſerantis affectum, quo Chriſtus motus peccatis hominum graviffime angatur: *Amorem, inquit, erga homines integerrimum ſemper invictumque conſervavit, quanquam illi eum indigniſſime tot tormentis dæcruciarent, atque per tot peccata, quibus ſingulis momentis ſemet ipſos ab eo ſeparabant abſtrahabantque, animam ejus immaniſſimis doloribus adeo ſauciarent, ut nulla unquam creatura, utut ſenſu præſentiſſimo prædita, tantam dolorum vim eſſet expertura, licet forte propria ejus membra a vivo corpore violenter avellerentur.*

§. V.

Pericula vero ipſaque damna, quæ hæc hypotheſium monſtra puriori doctrinæ intentant, quis non videt? Primo enim animæ ab evangelio apoſtolico, tanquam a ſaluberrimis paſcuis, abducuntur in deſertum aliquod horridum, quod

pro limpidissimo doctrinae fonte aridas novi alicujus evangelii lacunas habet. Deinde obscuratur, immo plane evertitur, gloria Christi. Quid? quod hæc inde ignominia in Christum redundat, quod perpeffiones ipsius, nec non virtutes in iis sufferendis exfertæ, vix ullius probati martyris mensuram in perpeffionibus & earum tolerantia possessam ac demonstratam attingant: quemadmodum alibi jam evictum est. Atque ita Poiretiana hæc heterodidascalia universam religionem christianam, certe totum ejus centrum, empæctarum ludibrio exponit, etsi auctore hoc nequaquam intendente.

§. VI.

Nec emollitur, aut minuitur, hæc *τρατολογία*, quando Auctor partim ad *συμπαθείας* affectum confugit, partim causatur, in Christum solum singulatim peccatum & diabolum ipsa irritatione & sollicitatione interna tantum fecisse impetum, quantum vix in alios homines conjunctim faciant. Nam commentum hoc est, uti *ἀντίγραφον*, sic etiam *ἄλογον*. Quod si enim Christo peccatorum totius humani generis reatus, vi voluntariae sponfionis, ad subeundam & auferendam ipsorum pœnam non fuit impositus; certe nec peccatum, nec diabolus ullam in ipsum potestatem habuerunt, utpote natura simpliciter *ἀναμάρτητον* & sanctissimum. Solum vero *συμπαθείας* affectum Christo infinitos illos dolores & cruciatus creasse, etiam a Scriptura sacra & a sana ratione quam maxime abhorret. Iste enim *συμπαθείας* affectus ante *ἐνσάρκωσιν*, & post eam ante luctam cruentam in oliveto & ante mortem in cruce, immo post hanc, & adhuc in regno gloriae apud Christum non est, aut fuit, minor, quam in ipsis extremis perpeffionibus; utpote quæ ex eodem affectu sunt susceptæ. Quis verò dixerit, Christum non minus post, quam ante, actum perpeffionum ultimarum eosdem sensisse dolores & cruciatus? quos tamen non ex hypothesi Poiretiana potuisset non sentire pro eodem commiserationis affectu nunquam exuto. Conf. Hebr. IV, 15. ubi Christus describitur ut sacerdos

συμκά-

συμπάγων, etiam quatenus jam tum in flatu gloriae erat. Atque ita systerma Poirerianarum hypothesium magna ex parte scoparum dissolutarum nexum habet. Hæc hæctenus ad iudicandum prolixum Poireri sermonem, quem quatuor priora cap. III. paragraphi habent. In sequentibus nunc ipse erit audiendus, quantum res ipsa postulabit, & brevitatis studium admittet.

Locus I. §. V. p. 82. L. IV. c. III.

Ceterum Christus illa non fecit passusque est, quod ipse isdem opus habuerit: quandoquidem originitus nihil in ipso inerat quod oppugnari deberet, ac maledictio nihil juris in eum per se habebat. Multominus autem ideo ea suscepit, quod ipse Deo necessaria fuerint. Totum hoc, quicquid est, propter solos homines factum est. Videlicet hi sunt, qui malis omnibus pleni sunt, maledictionis atque diabolorum vexationibus expositi, proprieque iniquitatis ac pravarum consuetudinam servi. Unde si servari, sique ita mutari velint, ut lumen Dei in eis residere atque dominari incipiat, necessarium omnino est, ut hostes illos omnes oppugnent; operamque dent non tantum ut ab eis non abripiantur, sed & ut eos vincant atque eliminent, animamque suam præsentem immunem ab eis atque puram. Verum illi infirmi nimis sunt atque impotentes, quam ut per se tantum opus possint exequi. Quid ergo? isne omnino erit pereundum? Minime. Adest hic qui se ipsum eis Liberatorum offert. Quid ille vero nobis offert? Is spiritu amoris puri atque omnipotentis animatus, in se ipso campum aperit, in quo pugna committatur, que sola pugnas hominum omnium ac singulorum equiparet. Et hac quidem in pugna hostes illos omnes quotquot sunt, nobis coram adspicientibus, in se devincit, ut certiores nos reddat, quod idem in nobis pariter facturus sit; doceatque, quod peccatores omnes, utut longe infirmissimi, modo spiritui Christi se tradere atque illius se regimini committere velint, ab ipso in se sentiant derivari partem ejusdem Spiritus potentis Amoris illius purissimi, qui in Servatore adsuit, qui Spiritus

vilis impetus omnes tentationem corruptionis nostræ, atq; turbarum natura fortiter in nobis sustineat; eorumque inclinationibus non tantum non abripiatur, sed & eosdem abreptos in elementum Amoris ducat, ubi quicquid in iis inest maligni, ac ab amore puro alieni, exstinctum confumet, & si quod supererit, in media ipsius Amoris promovendi transmutabit. Fiet ita, ut anima peccatrix, quando Spiritui Christi se ipsam tradet atque in eum sese demerget, parata ejusdem operationes [quas ipsa ex se producere non valet] contra hostes suos admittere, eodem Spiritu potente, patiente, perseverante, vincentique, qui in Christo est, investiatur, qui in illa perinde atque in Christo efficaciter operaturus est. Unde si quando in ea tenebræ, peccata, vitia, consuetudines prævæ, fundusque ipse corruptus animæ, sive per irradiationem luminis, sive per malignitatem demonum aliarumque creaturarum excitantur, atque impetu facto animam abripere conantur, idem Spiritus omnipotens, (qui animam sibi traditam investit) in ea impetus illos fortiter sustinet; eamque non tantum ab aliis abripi non sinit, sed & contra eos erectam suscitatur, & una cum ea eosdem impugnat, tandemque extinguit, irritosque & a vigore ac vita destitutos, ex corde ejicit, animam ab iis ita emundans purificansque, ut non nisi quæ Deo grata sunt, in ea deinceps supersint.

Disquisitionis hujus loci.

1. Si originitus nihil, seu nullam peccatum proprium, fuit in Christo, quod oppugnari deberet, & si maledictio in ipsum nihil juris per se habuit; sequitur imputationem peccati alieni in ipso locum invenisse. Et hinc porro sequitur, luctam, quam Poiretus Christo tribuit, esse non ens, seu merum commentum. Nam inter peccati proprii, seu inhærentis, culpam & alieni imputationem non datur tertium in universa natura & Scriptura, ob quod aliquis peccati poenam luere debeat. Christum vero peccatorum poenam luiffe, demonstratum est Dissert. V, & VII ac VIII. Dodecadis prioris.

2. Verbis: *multo minus ideo ea (adversa) suscepit, quod ipsi*

ipsi Deo necessaria fuerint, Auctor prodit errorem suum de Dei justitia vindice, nec non de peccati imputatione, ejusdemque culpa & poena negata, supra prioribus Dodec. prioris Dissertationibus destructum.

3. In verbis: *Totum hoc, quidquid est, propter solos homines factum est*, ne hilum quidem sensus hilastici & meritorii habere, ex integro contextu & ex integra Poireriani systematis compage liquet.

4. Progressus paragraphi ostendit, omnia referri ad expugnationem peccati inhaerentis. Quam tamen doctrina evangelica de peccatorum expiatione nequaquam negat, sed ratione ordinis & applicationis ipsa quam efficacissime urget; quemadmodum *Dissert. I.* Dodec. prioris ex instituto demonstratum est. Poirerius vero imperitis suis lectoribus suum facit manifestum, dum ipsis persuadet, dogma de inhaerentis labis expurgatione non nisi sua methodo, suoque sensu, tractari posse.

5. Christo peccati nullius labem inhaeruisse, supra *Dissertatione* undecima demonstratum est. Jam si, secundum Poirerii hypothesein, nec peccati alieni imputatio in Christo locum habuit, sequitur, imaginarium plane esse pugnae campum, imaginariam pugnam, pugnas hominum omnium ac singulorum aequiparantem, quam Christo tribuit. Et hostes a Christo, *nobis coram adspicientibus*, devictos esse, inanis est conficta hypotheseos exornatio.

6. Oninem omnium perfectionum Christi scopum & effectum in eo ponit Auctor, quod *Christus nobis Spiritum suum donet, ut etiam nos hostes nostros intra nos devincamus*. Sed respondeo: 1] hunc ipsum scopum & effectum, etsi nequaquam ut solitarium, omnino etiam urgeri in ordine commendatae & applicatae satisfactionis forentis; uti *Diff. I.* Dodec. I. demonstratum est: 2] Ut Christus suum nobis Spiritum daret, ipsi nequaquam opus erat perfectionibus ejus-

B modi,

modi, quales ipsi auctor tribuit, sed poterat nobis eundem dare sine earum ulla suscepta. Nulla enim est consequentia inter hæc duo: Christus volebat hominibus spiritum suum donare ad peccata intra se devincenda. Ergo necessario ipsi subeunda erant infinitæ perpeffiones. Atque ita secundum hypothesin Poiretianam omnis perpeffionum Christi necessitas plane tollitur; ea autem commendatur quam maxime secundum doctrinam evangelicam, ad ductum Scripturæ sacræ integra Dissertationum Dodecadis prioris serie propositam & vindicatam.

7. Quod si discipulus aliquis Poiretianus hic excipiat, officium christianorum, de superando intra se per donatum Christi Spiritum peccato non parum illustrari ejus exemplo, in perpeffionibus proposito; eo enim animari ipsos ad fortiter depugnandum sub certa victoriæ spe, e Christi victoris exemplo desumpta: sed facilis hic est responsio. Nam a] pugna illa Christi, qua tentantis peccati intra semet ipsum devicti exemplum nobis reliquisse dicitur, tota est commentitia, a Scriptura sacra, veritatis analogia & ipsa saniore ratione quam maxime abhorrens, uti *Dissert.* undecima demonstratum est. b] Si autem a Christo vere pugnata fuisset ejusmodi pugna, ejus exemplum nos pugnatos ad desperationem potius posset adducere, quam ad victoriæ spem erigere. Ita enim omnino nobis esset argumentandum: Si illi, qui verus Deus est, & ad vincendum intra se peccatum divina plane & immensa virtute fuit instructus, & cujus humanæ naturæ non ex ipsa origine inharet peccatum, sed tantum ex libera electione [quæ tamen etiam ipsa sine absurditate concipi non potest] aut permissione adharet, ejus devictio cruento stetit sudore & expresit vocem desperantis lamento simillimam: *Deus mi, Deus mi, cur me dereliquisti*: ergo nobis homuncionibus, etsi donetur nobis Spiritus gratiæ, & longe inferiori quidem mensura, ac eundem ipse
habuit

habuit, ob peccatum non solum adhærens, sed etiam animæ nostræ facultatibus intime inhærens, & viribus nostris longe superius, plane desperandum, ideoque ne tentanda quidem erit pugna. Certe huc ducit argumentum Poireti, ab exemplo Christi, quale is illud fingit, desumptum. Cujus consequentiam qui e sectatoribus ejus non videt, aut experitur, is hæret in pugna imaginaria, aut divinæ debet gratiæ, quod error iste efficaciam suam in ipso non exercuerit. Tentatis vero & afflictis animis, qui in media, eaque victrici, pugna, de victoria dubitant & ad desperationem sollicitantur, ex hypothesi Poiretiana, per evangelium de Christi satisfactione, quod is penitus negat, ne tantillum quidem solatii adferri posse, per se manifestum est.

8. Ultimis allegati loci verbis de emundatione tali, quæ nihil, nisi quæ Deo grata sint, in anima relinquat, Auctor suæ ipsius experientiæ contradixit.

Locus II. §. VI. p. 83. 84.

Sic videmus, quomodo fiat ablutio peccatorum nostrorum, delictorum nostrorum expiatio purificatioque; tenebrarum nostrarum, motuum sceleratorum, turbarum ac maledictionis Dei in nobis cessatio; veteris denique mors hominis: hæc enim omnia unum idemque sunt. Ablutio illa, purificatio cessatioque & mors, in Christo, in eius sanguine, in ejus Spiritu, qui Spiritus est perpeffionum atque Amoris, fit atque peragitur pro omnibus, qui re ipsa atque inherenter, ut loquuntur, in eandem ingressi, ipsi sese, tradiderunt: quo facto, subsequitur deinde Justificatio, seu declaratio illa, qua Deus cor hominis solatur, declarans eidem [Rom. 8. v. 1. 2.] quod nulla superfit condemnatio pro is, qui in Jesu Christo sunt, qui non amplius secundum carnem ambulant, sed secundum Spiritum: quoniam Lex Spiritus vivificantis, (hoc est Amor purus, divinus ac efficax, qui in Jesu Christo est, (in quo ipsi insunt,) eos a lege pecca-

ti ac mortis liberavit. Et profecto tum nulle tenebrae, nullique motus tenebrarum in hac anima supersunt; tum illa Deo verum unita adheret, qui in ea salutem plenam operatur, modo ipsa perseveret, donec hostis, qui jam ex intimis (ex ipsa anima ejusque propensionibus affectionibusque) ejectus est, ex partibus etiam exterioribus, hoc est, ex carne nostra atque ex objectis naturae corruptae, quibus obsidemur, discesserit: id quod in morte corporis futurum est: ex quo porro tempore anima pura ac justa malum nunquam amplius videbit; sed Deo atque Assertori suo, omni venerationis cultu dignissimo, perpetuo unita manebit.

Disquisitio hujus loci.

1. Indignissima sane verborum ac significationum est detorsio, quando Auctor doctrinae de expugnatione peccati inhærentis corruptissime descripta hoc subjungit epiphonema, eodem novum paragraphum inchoans: *Sic videmus, quomodo fiat ablutio peccatorum nostrorum, delictorum nostrorum expiatio purificatioque.* Quia enim justificationem habet pro renovationis synonymo, non dubitavit verba, quibus istam describit Scriptura sacra, de hac adhibere.
2. Eadem notionum confusione vocem *maledictionis*, quæ in sacris præcipue sensum forenssem habet [vide Dissert. VIII. Dodec. prioris Prop. XX. p. 16. seqq.] de inhærente damno, seu peccati labe, intelligit.
3. Et huic maledictionis cessationi, seu ablutioni peccatorum in sanguine Christi, demum postponit *justificationem*; per quam vero, nova notionum depravatione adhibita, nihil intelligit aliud quam sensum pacis spiritualis, ut in Dodecadis posterioris Dissertationibus suo loco videbimus.
4. Ut reliqua sunt omnia, sic etiam justificatio hæc falso credita, seu sensus pacis, depravata est notio. Tum demum

mum enim justificationem istam admittit Auctor, quando nulla tenebrae, nullique motus tenebrarum in anima amplius supersunt. Qua ratione se ipsum ab eadem quam certissime excludit Poirerus.

5. Et huic errori subest alius de peccato adhuc in exterioribus partibus haerente, quando ex intimis, h. e. ex ipsa anima ejusque propensionibus & affectionibus ejectum sit. E quibus quod ita ejiciatur, ut tamen adhuc in istis hareat ac hospiretur, sane perniciofa est hypothesis; utpote qua non solum spirituali superbiam, sed ipsi etiam fraudibus ac imposturis omnium generis fores aperit. Memini enim fuisse homines, hoc errore deceptos, qui in ipsis flagitiis deprehensi negaverunt, animam suam peccasse, caussati, peccati sedem apud ipsos non amplius in anima, sed tantum in corpore suspensisse.

Locus III. §. VII.

Rogantur omnes, qui salutem suam amant, & veritates hasce legunt, ut easdem diligenter observent atque animo sollicitate imprimant. Hoc enim est centrum, haec medulla atque substantia totius Evangelii. Equidem ille nemini blandiuntur, uti doctrina quam mundus vulgo & amat & audit. Verum quid juvabunt tandem istae blanditiae, siquidem res ipsa tamen coram Deo eadem semper manebit? neque ex tot blanditiis, quibus nos ipsos fallimus, alium fructum sperare licet, quam ut aliquando nos ad mortem aeternam damnatos videamus, qui tempus hoc pretiosissimum, ad purificationem nostri procurandam datum, nihil agendo nunc extrahimus; qui tamen, si nobis ipsis non blandiamur, servari poterimus; modo veritates Evangelii genuinas ac puras rite observemus. Joh. 12. v. 25. Qui animam seu vitam suam amat, perdet eam; at qui eam hoc in mundo oderit, in vitam aeternam custodit eam.

Disquisitionis hujus loci.

1. Obtestatio Auctoris fucata quidem, quod facile largior, non est: at maxime aberrantis tamen est conscientia, ideoque non audienda; salva tamen doctrina de renovatione.
2. Doctrina ista tantopere commendata nequaquam est centrum, medulla ac substantia, totius evangelii, sed mæxologia Burignoniana, theologia mysticæ & sacrosanctæ speciem præ se ferentis.
3. Neque doctrina de satisfactione forensi, quam Poireretis explodit, ulli blanditur; quam si mundus amat & audit, in quantum mundus est & manet, ea abutitur indignissime, ejusdem præstantiam & veram indolem cum Poirreto ignorans. Quibus observatis manifestum est, irrita esse Cl. Auctoris monita reliqua, cum tanto sensus obliquitate & viciis laborent.

Locus IV. §. VIII.

Jam supra monui, in Sacrificio Christi separanda non esse ea, quæ ibidem unita erant. Quamvis enim nobis exemplo esse debeat, absit tamen ut hoc prætextu solum & nudum exemplum in eo spectemus, cætera autem bona, quæ eidem inseparabili vinculo connexa adherent, meritum puta, Satisfactionem, virtutem divinam ac gratiam salutarem, ab eodem separemus. Solum hoc commentum infelicissimum substitutionis exemptionisque pro veteri homine, eidem detrahendum est, siquidem vetus ille homo obtentu Justitiæ Dei non potuisse placari nisi sanguine doloribusque infinitis, quos homo ipse ei persolvere non poterat, totum hoc negotium a se devolvere voluit. Vidimus supra, (Oecon. Lib. III. cap. V. n. 17. 18.) quomodo vel ante Christi incarnationem dignitas ac Meritum infinitum Divinæ ejus Personæ intercedentis Justitiæ divinam placave-

eaverit. Idem illud meritum & in eodem Christo in carne pæ-
tiente morienteque adfuit, eandemque gratiam, quantum ad
substantiam rei, a Deo pro hominibus impetravit. Quod au-
tem iterato hoc Meritum in persona Christi non quidem gloria
uti antea, sed ignominia potius doloribusque induti, coram Deo
sælli debuit, non ex eo est, quod ex parte Dei Justitia divina
id necessario exegerit; verum quo misericordiam Patris tanto
magis moderet, voluit ipsi eo in statu offerri, qui amorem ejus
usque adeo incredibilem atque exsuperantissimum erga homines
Patri palam ostenderet. Ex parte vero hominum causa ejus
rei hæc erat, ut illi hoc exemplo discerent, quomodo per vir-
tutem Dei ipsi vivere debeant ac mori, quo plenitudinem gra-
tie ac gloriæ, quam iis Intercessione sua commeruit, in se ipsi
admittere possint.

Disquisitionis hujus loci.

1. Quam corrupte Auctor supra doctrinam de Christi
sacrificio tradiderit, ostensum est supra in aliquot Disserta-
tionibus.
2. Ibidem vidimus, meritum, satisfactionem ac grati-
am salutarem eidem nil nisi inania esse nomina, saltem in
sensum ab Evangelio alienissimum abrepta.
3. Et quam ipsi invisæ sit vera meriti & satisfactionis
notio, vel ex eo est liquidissimum, quod eam vocat commen-
tum infelicissimam substitutionis exemptionisque pro veteri ho-
mine, errori intellectus jungens vitium voluntatis, h. e. falla-
ciam confusionis, quo turpem sanctissimæ istius doctrinæ ab-
usum cum usu ejus salutari data opera confundit.
4. Ad illam placationis descriptionem, ad quam Au-
ctor provocat, quod attrinet, vidimus itidem supra Dissert. X.
Dec. I. illam esse commentitiam & a Sociniana in eo tantum
differre, quod etiam ante incarnationem locum habuisse di-
citur.

5. In

5. In ipsa hac placationis commendatione est manifesta ejusdem abnegatio, quando ea non ad justitiam vindicem ejusque satisfactionem, sed ad abundantio rem Patris persuasionem, per se jam ad condonandum, justitia nihil obstante, pronisimi, sed respectu hominum, ad exemplum imitationis ipsis præbendam, uti satisfactione forensi, ita etiam justificatione tali, penitus exclusa. Quæ manifestissima est apostolicæ doctrinæ depravatio.

Locus V. §. IX.

Ex quibus perspicuum est, nulla ratione contra veritates hæc id opponi posse, quod contra hæresin Socinianorum opponi solet, quibus docentibus, Christum ideo tantum passum, ut nobis exemplum daret, objicitur, siquidem solum hic exemplum spectari debeat, Prophetam nudum, aut Apostolum aliquem huic exemplo dando sufficere potuisse. Gravissima enim sunt cause, quæ idem nobis objici non sinunt, qui dicimus, Christum Divinitati personaliter unitum, per merita sua infinita, quibus Justitiæ Dei satisfactum est, gratiam atque veniam hominibus impetrasse, simul dum principium vitæ isdem daret cum exemplo suo divino ac vivificante, quod sane nudum exemplum non est, nec tale, quod a nuda creatura proficisci potest.

Disquisitionis hujus loci.

1. Sociniani erroris participationem & suspensionem vulneratæ conscientie stimulo hic a se amolitur protestatio ipsi factæ directe est contraria. Etsi enim Auctoris error certo respectu ab hæresi Socinianorum differt, re tamen ipsa & in ipsa rei substantia cum ea omnino convenit, immo ex parte eadem adhuc est deterior, uti antehac suo loco demonstratum est.

2. Falsum est, Socinianos in perpersionibus & officio Christi omnia referre ad solum exemplum. Eos non minus,
ut

ut Poiretus facit, præter exemplum etiam intercessionem aliquam, sed totam commentitiam & a sensu forensi & hilaistico, proprie sic dicto, alienissimam prædicare, Auctorem vel solus Catechismus Racoviensis Sect. III. docere poterat.

3. Etsi Auctor in doctrina de persona Christi dissentiat a Socinianis, in ea tamen de ipsius officio quoad rem ipsam omnino Socinianus est, immo ex parte Christo minus tribuit, quam Sociniani. Id quod allegatam Catechismi Sectionem cum Systemate Poiretiano conferenti ad oculum patebit.

4. In ipsa etiam illa Christognosia parte, qua de persona ejus agit, Poiretum ab erroribus aliis haud esse immunem, supra *Dissert. IX.* evictum est. Huc pertinet locutio insolens, qua quod de abstracto naturæ humanæ tantum valet, de concreto personæ exprimit: *Christus divinitati personatiter est unitus.*

Locus VI. §. X.

Equidem exemplum nudum, veluti Sancti cujusdam, Propheta aut Apostoli, majus quid foret efficaciusque sacrificio animalium: at id ipsum tamen illi soli salutare esset qui hac ratione semet ipsum immolaret Deo, neque vero meritum infinitum haberet pro iis, pro quibus interceditur, quod certe sacrificium Christi habuit; neque satisfactorium foret, aut omnia satis sufficienterque faceret ad misericordiam Dei hominibus omnibus reconciliandam; neque etiam omnibus iis, quæ in necessitatibus omnibus salutis hominibus procurande requiruntur, sufficeret aut satisfaceret. Atqui Sacrificium exemplare Christi hæc omnia conjuncta habet, ita ut simul & meritorium sit, & satisfactorium. Hoc dum adest, peccatoribus omnibus, qui idem participare atque imitari volunt, nihil deest. Quicumque peccatis suis in Christo mori vult, veretur tamen ne per peccata præterita venia, gratiaque & viribus necessariis

C

indi-

indignus sit; is, etiamsi peccata omnia omnium hominum solus admisset, poterit tamen iis non obstantibus ad Deum recurrere, eumque inclamare. Quamvis propter peccata mea præterita gratia ac venia indignus sim, nihilominus offero tibi nunc, ô Domine, oblationem Filii tui dilectissimi in cruce præstitam, ac per Amorem hunc, quo Filium dilectionis tuæ amas, perque Amorem illum immensum, quo ille peccatores complexus est, quoque impulsus preces suas pro iis apud te interposuit mediis in miseris gravissimis, quas susceperat ut salutis media iisdem procuraret, oro te atque obtestor, ut gratiam tuam atque opem, quam nullus mereor, mihi non denegas; sed iisdem mihi adesse, ac demeritum meum merito Amoris ejus, qui pro me intercessit ac passus est, supplere velis. Hæc certe preces, aut similes, a Deo nulla ratione rejici possunt. Imo vero ille peccatori huic propter JESUM CHRISTUM veniam ac peccatorum oblivionem, gratiam suam, sua lumina, gaudia sua æterna, mediisque quibus ea & admittat, & obstacula contraria removeantur, nec non vires necessarias, quibus hæc omnia amplectatur, in ipso Jesu Christo offert, in quo omnia sufficienter ac satisfactorie inveniuntur. Superest igitur ut homo in Christum ingrediatur, ac inspirationibus Spiritus ejus totum sese regendum permittat, qui Spiritus est Amoris, patientiæ, puritatis, ac divini virtutis, quæ nunquam ei deerit, modo fideliter ille respondeat. Verum si homo non respondeat, si in Spiritum Christi ingredi nolit, sed in Spiritu Adami veteris maneat; omnia ea quæ Deus ei propter Christum obtulerat, extraneum manent; & non tantum salutem ejus non promovebunt, sed & severiorem ei damnationem dabunt, quam in qua antea demersus jacebat.

Disquisitio hujus loci.

I. Magna veri specie Auctor hic, vafritiem Sociniano-
rum imitatus, loquitur de Christi sacrificio, tanquam merito

torio & satisfactorio. Sed merum hic fucum verbis omnibus subesse, manifestissimum est e vindiciis istis, quas Dissert. VI. corruptelis ejusdem manifestis opposui.

2. Idem liquet e Disputationibus aliis. Nam secundum Dodec. I. secundam negat, *justitiam Dei vindicem* sacrificium aliquod meritorium & satisfactorium exegisse. Secundum Dissert. III. negat peccato tantum inesse *reatum*, qui ad pœnam forensam ducat, & per sacrificium piaculare tollendus fuerit. Secundum Dissert. IV. negat, peccata nostra Christo vi sponsonis fuisse *imputata* ad satisfactionem. Secundum Dissert. V. & VI. negat, *sacrificia* habuisse vim *expiandi* typicam & repræsentasse sacrificium Christi *ιλαστικον* & vicarium, per sui ipsius substitutionem pro nobis oblatum. Secundum Dissert. VII. & VIII. IX. & X. negat ac pernegat *satisfactionem* & meritum Christi in sensu forensi. Hac omnia negat Auctor, & ita quidem, ut errorum suorum gravitate ex parte ipsos etiam Socinianos superet; & nihilo tamen minus hic non veretur *sacrificium Christi meritorium & satisfactorium* crepare.

3. Et quod doctrinam de justificatione forensi per erroris istius consequentiam neget in totum, & depravet pœnitus, *Dodecade* posteriore aliquot Dissertationibus ex instituto evincetur. Sed is tamen nihilominus audet hic provocare ad veniam peccatorum præteritorum, tanquam merito Christi adscribendam. Cujus corruptela gravitatem infra suo loco videbimus. Interea hisce omnibus cum tanta veri specie dictis non dubito opponere gravissimum illud Pauli monitum: *Nemo vos decipiat inanibus verbis* Eph. V, 6.

4. Quæ cum ita sint, concepta ista precationis formula, ad sacrificii Christi applicationem directa, caret sensu evangelico. Id quod ipsa etiam verbis mediis aperte prodit. Pro eo enim quod peccator supplex *ευχαρίστας* confiteri debebat, Christum gravissimas misérias & ipsam mortem cru-

cis subiisse, ut iustitia Dei, peccatorum nostrorum culpa læsa, & ideo ad irrogationem poenæ tendenti, nostri loco, oblata pro nobis aeterni valoris victima, satisficeret, & hac ratione, tanquam oblationis suæ fructum, recuperandæ salutis media nobis procuraret: pro hac, inquam, meriti in sensu evangelico accepti confessione, peccator secundum mentem Auctoris omnia refert ad solam mediorem salutis intra nos instaurandæ, seu gratiæ nobis infundendæ, procuracionem.

5. Pseudoevangelica igitur est precationis ista formula Poirétiana, quam Deus utique rejicere potest, immo non potest non rejicere, nisi precantis mens ipso formulæ sensu Poirétiano sit melior.

6. Et hæc istius formulæ *voûéa* inde etiam cognoscitur, quod Auctor prætermissa piacularis oblationis applicacione, per fidem ad justificationem faciendam, tantum urget renovationem, ut *homo in Christum ingrediatur ac inspirationibus Spiritus ejus totum se regendum præbeat*. Quæ de oblata & inventa in Christo venia præmittuntur, evangelico sensu earere, suo loco, urgente sic errore, ex professo demonstrabitur; etsi per se jam ex iis, quæ hæctenus dicta sunt, manifestum sit.

Locus VII. §. XI.

Quamquam enim status erumnosus Christi satisfactorius sit, non tamen hanc ob causam putandum est, Satisfactionem hanc hominibus exemptionem vacationemque asserre: nam e contrario hæc ipsa potius satisfactio eos inducere debet, ut & ipsi sua ex parte Deo satisficiant. Supra (Oecon. Lib. III. Cap. V. §. 17.) veluti in transitu observavimus, triplicem dari satisfactionem, primam, qua Christus apud Patrem suum satis operarum dedit fecitque, & talium quidem, quarum Meritum satis idoneum fuerit, ut veniam demeriti atque peccati hominibus impetraret; vidimus hæc Satisfactione demeritum hominis
revera

revera tolli atque ab eo eximi, ita ut homo hoc sensu nihil ad-
eam rem contribuere valeat. Solus Christus hoc sensu pro pec-
catis hominum satisfecit: ille solus fecit præstititque, quæ ne-
cessaria erant ac sufficientia, ut a Majestate Dei offensi, veni-
am hominibus demeriti sui impetraret. Verum est & Satisfa-
ctio altera, quæ ab hac consideratione excludenda non est, imo
directo in eadem continetur, dum Christus sua ex parte officiis
omnibus fecit satis, ut hominibus salutem æternam, ac admi-
nicula necessaria quibus eandem amplectantur, modo plenissi-
mo atque perfecto offerret. Hæc autem Satisfactio tertiam
quandam necessario requirit, quæ hominum est, qui sua ex
parte pariter satisfacere debent officio suo legitimo iustoque,
seu iis, quæ Deus iuste ab illis exigit, quo gratiam suam in se
stabiliri, operari, dominarique sinant. Ab hac Satisfactione
nulla datur immunitas: sed omnino necessarium ut singuli si-
gillatim hocce modo iustitiæ Dei per purificationem peccatorum
suarum satisfaciant, ac operari in se sinant purificationem
sordium suarum per conformitatem traditionemque sui Spiri-
tus perpeffionum, quem Christus in eos, qui per ipsum servari
volunt, effundit.

Disquisitio hujus loci.

1. Prior loci hujus periodus, præter fucum in voci-
bus *satisfactorius* & *satisfactio*, prodit rursus præjudicium,
aut potius falsissimam imputationem, quod *satisfactio*, quam
ecclesia Christi universa Christo sensu evangelico tribuit,
per se hominibus exemptionem & vacationem ab officiis chri-
stianismi pariat. Quo sophismate imperiti decepti inescan-
tur.

2. Poiretus nunc id agit, ut e satisfactione Christi, qua-
lem is statuit satisfactionem, nostram derivet. Sed quem-
admodum fons iste nec genuinus est, nec purus; ita nihil

inde genuini ac puri derivari posse, per se jam res ipsa indicat.

3. Satisfactio ista prima, Christo tributa, & hic evangelicis verbis descripta, quantopere ab evangelico sensu abhorreat, abunde liquet, uti aliunde, sic præcipue e discussione loci precedentis.

4. Satisfactio illa altera, a prima ista sine fundamento distincta, eadem non est melior aut rectior. Christus enim non dicitur *satisfecisse justitie Dei vindici*, & quidem nostri loco, sed tantum *officiis suis*, ideoque non ad placandum Deum, tanquam justum judicem, sed tantum ad mediorem salutis procuracionem.

5. Ad tertiam satisfactionem quod attinet, in ejus appellatione manifesta est confusio *fundamenti & ordinis* salutis. Etenim vox *satisfactionis* de salutis negotio usurpata in sensu biblico tantum ad salutis fundamentum pertinet, ejusdem ordine seu applicatione non satisfactionem, sed conversionem & renovationem necessario requirente.

6. Auctorem vero nostrum non solum in usu, sed in sensu etiam, vocis istius a vero aberrare, vel ex eo hic liquet, quod satisfactionem hanc tertiam ad justitiam Dei referat, beneficio justificationis, e solo Christi merito per solam fidem obtinendo, penitus excluso. De qua exclusione alibi ex instituto.

Locus VIII. §. XII.

Hec vero verba sine dubio carni durissima videbuntur atque intolerabilia, Deo ac Justitie Dei pro peccatis suis & ad eorum purificationem satisfacere. Hic caro sexcenties forte reclamabit, causabiturque, hæc blasphema esse, hæc esse vocem Anti-Christi. Neque vero sine causa turbas hic movet verus Adamus, cui durissima hæc verba duriozem mortem præstigiunt. Sed, quicquid sit, remedium aliud non datur: vel
vid

via hæc ei transeunda est, aut ei descendendum ad Inferos, velit, nolit. Nemo unquam immunitatem ab hac Satisfactione afferre potest, nisi hominum everfor & deceptores, verique fraudatores, qui falsis eos blanditiis ad infernum abripere volunt. Ad Servatorem enim quod attinet, ille potius hominem ad eam Satisfactionem inducit invitaturque. Justitia Dei utur per meritum ejus placata, nihilominus ab homine exigit, ut is sua ex parte peccatum in se immolet, hoc est, ut peccare desinat; & cum Spiritu perpeffionum, abnegationis sui ipsius, ac mortificationis, quem Deus ipsi impertiet, siquidem salutem vere ac sincere desiderat, ipse cooperetur; que mors peccati cum sit ipsa purificatio anime, patet utique, quod homo ad purificationem peccatorum anime sue hoc sensu satisfacere debeat, quodque Justitia Dei vel maxime placata hanc ei necessitatem imponat. Quid dico Justitiam divinam hanc Satisfactionem ab homine exigere? Ipsa gratia qua gratia eandem expresse & directe exigit: quis enim negabit gratiam exigere, ut homo eam admittat, atque intra se operari sinat? ut non accedat ille ad partes inimici sui, neque media ipsi divitius suppeditet quibus vitam conservet; sed ut ea potius media pro virili parte auferat ac tollat? Atqui hæc est, de qua nunc agitur, Satisfactio hominis.

Disquisitio hujus loci.

I. Quod si Auctor Epicuream istam multorum persuasionem, quasi Christi satisfactio nobis exemptionem & immunitatem ab officiis christianismi præstandis peperisset, sibi impugnandam sumsisset, salva esset res; quamquam scopus iste nullam ipsi veniam, de satisfactione hominum ad justitiam Dei relata agendi, fuisset daturus. At nunc, ubi doctrinam de satisfactione Christi plane negat, immo explodit, res ipsi est, non cum carne, ut ipse existimat, sed cum ipsa veritate evangelica, cujus Auctor est non vetus Adam, sed

sed verus alter Adamus, Christus Jesus, cujus verbo palam contradicit.

2. Hæc unica observatio, sufficit ad diducandas Auctoris *Φλαπίας*, quas integer locus habet. In verbis: *justitia Dei per meritum Christi placata*, fucum esse manifestum, vel centies, urgente sic *ἀντιλογία* Poirertianæ occasione, indicavi & demonstravi.

Locus IX. §. XIII.

Non desunt, qui in rebus spiritualibus adeo simplices sint, sed nimis intempestive ac perperam, aut qui in verbis deligendis adeo sint scrupulosi vel superstitiosi potius, ut nonnullis auditis perinde contremiscant, ac si triste omen aut fatale malum in verbis lateat: quod etsi cordatis puerile nimis videbitur, vix tamen dubito, paucos admodum inter Protestantes esse, qui non ex hoc ipso principio verbum SATISFACTIONIS, quatenus ad hominem refertur, expavescant, ejusque forte pronuntiationem sibi permittere non audeant. Verum enim vero, si quod inest malum fatale in hoc verbo, id certe incepit, quando sensu negativo eodem uti voluerunt, dicendo, hominem Deo satisfacere non debere, quod scilicet per satisfactionem Christi ea necessitas ipsi esset remissa. Tunc sane verbum hoc fatale cepit esse; cumque caro hanc immunitatem ambabus ulnis amplecteretur, factum est, ut hominum innumeri infeliciter perierint. Ceterum in Scriptura sacra promte ostendi possent, multe passim formulæ loquendi hæcæ respondentes, quarum summa eo redit, quod homo perpeccionibus suis, sive peccatum in se mortificando, conditioni satisfacere, & cooperationem, quam Deus non sine justitia ab eo exigit, ut gratia sua fruatur, implere debeat; quod ni fiat, nullam superesse salutis spem. Equidem inter sectas illas, quæ nunc homines divisos fecernunt, hoc ipsum verbum perperam plerumque ab omnibus intellectum fuit: attamen, ut veritatem libere & aperte dicam,

cam, multo majus utriusque periculum est abusus, si dicatur, homines satisfacere non debere; quam si doceatur, eosdem satisfacere debere. Atque adeo, post elucidationes hasce quibus hoc quicquid est breviter nunc explicuimus, quæque alio loco (vide Præfat. Apologeticam præfixam Vitæ Virginis Burignoniæ: p. 128. &c. edit. Gallicæ.) longius expositæ occurrunt, non immerito inculcabitur, veritatem hanc magni esse momenti, idoneamque, quæ multis passim abusibus medeatur; scilicet, quod unusquisque justitiæ Dei satisfacere debeat: non quidem ut purificationem peccatorum suorum mereatur; sed ut eam per eorundem peccatorum abolitionem in se admittat. Verum ego difficultatibus verborum diutius examinandis supersedeo: Redeamus ad institutum nostrum, videamusque, quenam porro prerogativa sint in Sacrificio Christi præ nudo exemplo creaturæ nude.

Disquisitionis hujus loci.

I. Quod Poireto vox Satisfactionis de homine usurpata tantoperè placeat, mirum non est, cum faveat papismo cujus favoris ac patrocinii [de quo ex professo Dodæc. posterioris Dissertat. XII.] hic ipse hujus vocis usus ac sensus novo est documento.

2. Si Auctor non ignoravit, paucos fore inter Protestantes, qui vocem satisfactionis, de homine usurpatam, ferre possint, certe non nescivit causas ipsorum, nec nescivit, quo sensu & quibus argumentis doctrinam de satisfactione, soli Christo adscribenda, e sacris litteris adstruant. Immo hæc omnia non potuit nec debuit non de dogmate isto perspecta habere, cum ipsi dicam scriberet publicam in Oeconomia sua. Jam vero in doctrinæ istius improbatione sententiam Protestantium genuinam nunquam sincere refert; & argumenta ipsorum ne recenset quidem unquam, tantum abest ut ea vel extremo clenchi sui digito tetigerit, sed in

D

mera

mera conclusionis, seu veræ theſeos, exploſione hæret, turpiſſimo, & iſpis Proteſtantibus abominabili, iſtius abuſu pro ſolo ſuo, præſidio uſus. Hoc vero anne ſit ſophiſtam agere & malis ſtrophis delectari, eiſque imperitos circumagere, iſpi Poiretiani nominis admiratores quaſo confiderent.

3. Quæ de fatali verbi, *ſatiſfacere*, malo ejuſque initio, dicuntur, nil fere ſunt, niſi merum ſcomma, bono ſcriptore indignum.

4. Quæ de formulis Scripturæ ſacræ adduntur, quid ſunt, niſi *ſophiſma ſcommati* additum? Quod enim ſcriptura formulis iſtis affirmat, etiam ambabus ulnis amplectuntur Proteſtantes, etſi ſatiſfactionem Poireto tantopere inviſam urgeant, a Poiretiana autem illa papizante ſint alieni.

Locus X. §. XIV. p. 88. ſeqq.

Exemplum nudum (præter defectus quos in eo addeſſe ſupra jam vidimus) aliis virtutem ac vires requiſitas & neceſſarias non daret. Licet enim divinam eam in illo virtutem videremus, que in tali anima vim mali fortiter ſuſtineret; attamen ea virtus, neceſſitati huius ſubjecti accommodata, cæteris non perinde reſponderet: Illa pro hoc ipſo ſubjecto ibidem addeſſet, pro reliquis non item. Equidem homines in exemplo bono occaſionem invenire poſſint ad Deum, virtutis fontem, recurrendi: at quid conſilii erit, ſi incredulitas, diſſidentia, puſillanimitas, & deſperatio hic ſuperveniant, falſæque perſuaſiones accedant, quibus putet peccator, neceſſarium non eſſe, ut patiendo vincat, ſed per aliam viam emergi poſſe. Malis hiſce omnibus medetur ſacrificium Chriſti. In eo videmus virtutem divinam ſufficientem que, que omnibus animam addat vires que ſuppeditet, quibus ſinguli iis, que Deus ab iſpis exigat, ſacile ſatiſfacere poſſunt: etenim divina hæc virtus eſt Amor illo inſinitus, qui eſt ipſe Deus. Videmus in eo Sacrificio virtutem hanc non eſſe pro eo, qui illic patitur, quaſi in eo ſolo ſiſtere

fflere deberet; ille enim non patitur pro se, sed propter necessitatem, quæ alii eodem induci debent; quo argumento patet omnia ad illos pertinere. Videmus ibidem obstacula omnia, infirmitatem puta, incredulitatem, timorem, falsam persuasivonem, ceteraque sublata; quandoquidem ex eo perspicuum fit, quod Divinus amor, fortis ac luminosus, omnibus sese donare, ac in omnibus operari velit; quodque per aliam viam quam per conformitatem sui id prestare nolit: namque cum nec propter Deum, nec propter se ipsum opus habuerit in hunc statum descendere, frustra omnino eum atque inutiliter suscepisset, si quidem homines per aliam viam merito ejus ac gratia frui possent, quam imitando ac sequendo eam, quam ipse iisdem demonstravit in se, Hebr. 10. v. 20. qui ipse est via illa nova & vivens, cujus meminit Apostolus, in qua nobis ambulandum est, ut invocamus in loca sancta per sanguinem ejus, (hoc est, in puritatem divinam per ingressum in patientem spiritum ipsius, cujus virtute per passionibus ejus conformemur.) Quis vero diceret, exemplum nudum nude creaturæ adhuc omnia sufficere?

Disquisitio hujus loci.

1. Mala, quæ nudum exemplum relicturnm esset, ne recenset quidem recte Poiretus, tantum abest, ut iis recte medeatur. Omittit enim malum istud perterrefactæ conscientia primarium, quod in sensu justitiæ Dei vindicis sibi ad poenam imminentis experitur, quod non demum supervenit, sed quod contritionis veræ apud omnes vere poenitentes facit initium.

2. Primam malorum medelam, revera e sacrificio Christi derivandam, Auctor collocat in subministratione virium spiritualium; cum eam collocare debuisset in solamine evangelico de peccatorum reatu per sacrificium Christi sublato.

3. Deinde perfectionum Christi necessitatem male ponit in necessitate nos homines ad patiendum adducendi, vera earum necessitate, quæ erat in iustitia Dei vindice, satisfactionem exigente, prorsus negata.

4. Burignonianæ hermeneuticæ, quæ Socinianam, hæc tortuosam & versipellem, perversitate passim superat, specimen est, quo *per sanguinem Christi in sancta introire explicatur per ingredi in puritatem divinam, in patientem Spiritum Christi.* Veram istius phræos significationem longa argumentorum & declarationum ferie exhibent Dissertationes Dodec. prioris *quinta, septima & octava.*

5. Quæ cum ita sint, epiphonema istud erotematicum: *Quis vero diceret &c.* est ineptissimum.

6. Paragraphi XV. per p. 89. 90. & 91. protensi, prolixus sermo totus est ad fallaciam compositus, & ex iis, quæ hæctenus dicta sunt, facile potest dijudicari. Lemma quidem ejusdem in margine positum hoc est: *exponuntur porro prærogativæ sacrificii Christi præ nudo exemplo.* Sed ne $\gamma\pi\upsilon$ quidem ex evangelio proponi, merito miratur, qui vel mediocrem tantum evangelii de Christo notitiam habet. Inamo applicationem sacrificii Christi evangelicam supprimit potius evertitque Auctor, quando inter alia locum Pauli: *Christus propter justificationem nostri resurrexit, non nisi de renovatione explicat.* Deinde secundum hypothesin de pugna Christi adversus peccatum inhærens & sollicitas comminiscitur, *turbas naturæ totius in persequendo & affigendo Christo ab eodem ita fuisse absorptas, quemadmodum ignis vafus in oceanum decidens ibidem extinguitur; & hinc colligit, minorem nunc in natura maledictionem inesse, quam antea &c.* Quam tamen sententiam ipse statim destruit, sibi ipsi contrarius, & totus *πρὸς τοὺς ἁγίους*. Inter alia fingit, *diabolum jus suum, quod antea juste sibi in opera Dei vindicare visus fuerit, per injustam Christi persecutionem perdidisse.* Id quod ad

ad Poiretianam evangelii innovationem pertinere & hypothesi de negata iustitia Dei vindice & satisfactione forensi superstructum esse, nemo non videt.

Locus XI. §. XVI. p. 91. seqv.

Atque ita hanc doctrinam satis prolixè ni fallor exposuimus. Sic ut non videam quippiam difficultatis superesse posse, saltem in iis, quæ præcipua hic videntur, præsertim si lector præjudiciorum torrente non abreptus libera mente rem examinare sciat: in cæteris enim non est ut quicquam sperari possit; & vellem sane ut disputatores rixosi nihil horum intelligere possent, quanquam ii qui lumen puritatemque secundum Deum amant, ea, ut spero, in iisdem sint inventuri quæ desideris suis intimis respondeant. Equidem nullo negotio, si opus foret, dissipari possent glossæ, quibus caro multa passim Scripturæ loca detorquet, quando probare conatur, sacrificium Christi immunitatem sibi attulisse suum in locum substitutum, non autem velle, ut ipsa eidem conformetur. Verum nos a iurgiis istis contentionibusque abstinentes, satis habebimus ipsius Christi verbis easdem confutasse &c.

Disquisitio hujus loci.

1. Satis quidem prolixè, at simul satis futiliter, et si speciosè etiam, Auctor errorem suum exposuit, uti percipimus.
2. Optat sibi idem lectorem præjudiciorum torrente non abreptum, sed libera mente rem examinare scientem. Talem vero in primis oportebat esse scriptorem nostrum. Quem qualem, pro idoneo rerum examinatore, hætenus deprehenderimus, nemini non constare potest, scilicet virum Buri-
gnoniano præjudiciorum & phantasmatum torrente adeo abreptum, ut & libertatem mentis & facultatem examinandi hac in parte penitus amiserit, mulieri totus mancipatus.

3. Ego sane disputator rixosus haud sum, quandoquidem in errorum Poretianorum examine non præjudiciis præpeditus, sed integro argumentorum agmine, e pandectis sacris secundum justæ hermeneuticæ leges desumpto, passim prodeoque, non nisi doctrina evangelica denuo adstructa, ad antitheos solutionem & destructionem accedo. Quod si erravi, provocatos volo publice omnes Poretiani systematis admiratores, ut errorum meorum me convincant; non vero methodo scribendi Poretiana h. e. sophistica & declamatoria, sed ea, quam ipse adhibui, h. e. demonstrativa. Id quod si nec possunt, nec volunt, sed me vera scripsisse deprehendunt, ipsa veritatis lege compulsi dicere tenentur: *Amicus quidem est, aut fuit, Poretus, sed amica magis est veritas.*

4. Scomma est, *glossas*, voce hac abjectiori sensu accepta, & Scripturarum *detorsiones* vocare, quæ tamen sunt genuinæ ipsarum interpretationes. Utinam Auctor inepta sua glossemata, & equuleum suum hermeneuticum, quo non raro ipsorum etiam Socinianorum *ερεβλώτητα* superat, recte agnovisset!

5. Vanissima est jactantia, se nullo negotio *glossas istas*, quas vocat, *dissipare potuisse.*

6. Sophilima est, viro docti & probo indignissimum, quando glossematum & jactantiæ suæ præsidium omne in eo ponit, quod doctrinæ de satisfactione verum sensum & usum cum turpi ejus abusu, exemptionem & immunitatem aliquam Epicuream somniantem, confundit, & hanc, tanquam evangelicæ confessionis animam & nervum, identidem allegat, hac ratione sophisma suum non levi criminatione instruens.

7. Sophisma, ne quid gravius dicam, porro est, malæque causæ indicium, hermeneuticam demonstrandi operam vocare *jurgia & contentiones*, eamque sub prætextu studii pacis subrefugere.

8. Fallacia disjunctionis est in rebus arctissimo necessitatis

fitatis nexu conjunctis, quando Auctor ad ea Christi loca provocat, quæ de ejus imitatione agunt. Hic enim valet tritum illud: *Concedo totum argumentum.* Item: *unius positio non est alterius exclusio.* Poireriana biblia sunt tantum dimidiata. Certe altera & præcipua, seu evangelica, ejus pars, etsi directe non negatur, depravatur tamen ex toto, ipso evangelio in legem converso.

9. Locum supra allegatum prolixioribus, & ideo omis-
sis, verbis claudit Auctor cum indignissima oraculi Joannei, vere
evangelici, de *mundatione nostri per sanguinem Christi*, ep. 1.
2. 6. 7. detorsione, sensu ejus evangelico negato, & toto ad
pugnam, ad sanguinem usque adversus peccata tendentem,
relato, & hoc epiphonemate subjuncto: *Ita demum neque
aliter per sanguinem Jesu Christi a peccatis purificati sumus.*
Id quod est *κατηλέυσεν τὸν λόγον τῆ θεῶ.* Sed corruptelarum
nondum est finis. En novas!

Locus XII. §. XVII. p. 92. seqv.

*Hæc diligenter observabit quisquis volet. At vetus no-
ster homo Scripturas sacras perpetuo corrumpit, at vitam suam
suspirat. Ille facit, ut assidue in ore habeamus grandia verba:
Jesús Christus pretium redemptionis nostræ persolvit: ille dedit
vitam suam hytrum pro multis: ille nos pretio sanguinis sui
redemit. Ille nos Legis liberavit a maledictione, dum ipse sa-
ctus est maledictio, ut fieremus justitia Dei in ipso: aliaque
his similia. Sed heus tu caro & corruptio infelicissima, vetus
homo nequam, idemque veterator callide! Ista quidem omnia
verissima sunt, ad eadem tibi nil nisi ipsissimam mortem præ-
sagium! Putasne vero Christum voluisse hominem veterem re-
dimittere, atque ita impedire ne ille moreretur? voluisse mor-
tem abolitionemque, veteri homini debitam, ad ejus liberatio-
nem immunitatemque ipse solvere? Ne, quam blasphema hæc
essent! Christus potius hytrum persolvit pro spiritu, at caro mo-
rere-*

reretur; pro homine, inquam, interno ac divino, ut homo corruptibilis ac mundanus periret. Lytrum illud in eo est, quod ipse tanquam planta cœlestis, hunc in mundum transplantari, & ad truncum usque in amissione vitæ suæ recidi voluit, (hoc inquam est lytrum,) non ut arbores pravæ, quæ circa eam circumstant, credant eo ipso, quod hæc arbor bona recisa fuit, se a succo maligno atque maledicto, qui in ipsis inest, redemptas esse atque liberatas. Quæ hæc esset insania! quam egregia hæc liberatio! Sed potius, ut male arbores semet ipsæ illius exemplo ab ipsa radice reseccari sentiant; & pravam radicem suam in terra relinquentes, in truncum hunc sacratissimum, qui propter ipsas recisus est, sese transferant inserantque. Quo facto, succus virtusque cœlestis divini hujus trunci ex ipso in eas transiens, per infusionem hanc atque insinuationem inimicam sui ipse in eas, easdem liberavit, ac succum maledictionis, qui iisdem naturalis fuerat, in iis impugnavit, expelletque ac superabit, atque ita eas purificabit, ut fructus vitæ edant, qui & satis docebunt nihil jam maligni in iis superesse. Et hoc quidem modo fit liberatio atque redemptio. Christus, uti de se ipse testatur, planta est Joh. 15. v. 4. & vitis, sive Rom. 11. v. 24. olea bona, ut Paulus ait: extra eum nihil possumus: at in ipso succi ipsius participes sumus. Quomodo vero unum reddimur cum illo? Paulus inquit: Rom. 6. v. 5. Cum eo plantati coaluimus ASSIMILATIONEM, sive CONFORMITATE MORTIS EJUS. Quemadmodum ergo ille ab ipsa radice reseccus est, ut nos in se reciperet, & succum suum nobis impertiret; ita nos simili modo, atque ille, ab ipsa radice reseccari debemus, ut ipsi inseramur & gratiam illius recipiamus. Vitæ suæ jactura atque reseccio lytrum illud est, quod pro nobis solvit, ut & nos ipsi similiter reseccemur, (& hic quidem ictus est gratiæ,) quo per hanc reseccionem ipsi inseramur, ac vitæ nostræ originem in Deo habeamus, qui per vitam suam nos a peccato atque a morte liberabit.

Ille

Ille ergo lytrum solvit etiam, ut nos ipsum imitaremur, atque ut perinde ac ille mortuus est, ipsi similiter moreremur. Similitudines expressionesque metaphoricæ (lytri) ad vicum rescandæ non sunt, aut nimis brute urgende; neque putandum est, quemadmodum forte homo facinorosus, pro quo alius pecuniam seu lytron solvit, e vinculis dimittitur, ita ut & ipse nihil simile solvat, nec ulla in eo mutatio accidat; sic in lytro a Christo præfiteo idem omnino accidisse. Ita enim Christus minister fuisset Diaboli. Quin potius, lytrum ipse est ejusmodi, quo inducamur, ut vitam perdamus, (quemadmodum ipse loquitur,) ut ipsum imitemur, ut moriamur: quod ipsum sane nostra est liberatio: etenim, ut verum fateamur, captivitas illa, a qua nos liberari debemus, est captivitas sub peccato & sub peccati inclinationibus, viventibus in nobis ac vite Dei adversantibus: cujus captivitatis liberatio per lytrum hoc procuranda, cum sit ipsa vite peccaminose mors, hinc idem hoc lytrum ad mortem hanc, & ad omnia media, que eandem promovent, nos inducit ac vocat. Christus propriam vitam suam lytrum dans pro nobis, similis in hoc est Liberatori cuidam optimo, qui vite sue periculo in carcerem ingressus, hominibus miserrimis, illic captivis, media ac vires ministraret, quibus ex eodem exirent per viam prius ipsis incognitam ac vestigiis ejusdem præeuntis inherentes. 2. Cor. 5. v. 21. Gal. 3. v. 13. Ille factus est maledictio atque peccatum, ut efficeremur justitia Dei in ipso, dum statum conditionis nostre maledictæ ipse in se suscepit, omnesque inordinationes ejusdem tulit, ac per divinam virtutem Amoris sui superavit, ut nos, qui natura in maledictione demersi jacemus, ex eo statu exiremus, ingrediendo scilicet in illum, cujus divina virtus propensiones ac vitam peccati, seu maledictionis nostre, extinguet: quo facto, nihil in nobis supererit nisi quod justum erit atque purum.

E

Dis-

Disquisitionis hujus loci.

1. Scomma est *σαρμικόν*, genuinam oraculorum evangelicorum interpretationem, quæ revera in ipsis est Scripturis se mutuo explicantibus, veteri homini tribuere, & eam vocare corruptionem; & quidem ita criminari sub tegmine sophismatis, sine fine repetiti, quo abusus doctrinæ evangelicæ pro ipsa ejus confessione venditatur.

2. Scomma est cumulatissimum in isto epiphonemate, quod allegatis oraculis evangelicis subjungitur: *Sed heus tu caro & corruptio infelicissima, vetus homo nequam, idemque veterator callide!* Certe caro nunquam est perniciosior, quam quando pro spiritu vult haberi: vetus homo nunquam infidiosior, quam quando se pro novo venditat. Utrumque videmus in Poireto.

3. Si ista omnia, quæ oracula illa habent, verissima sunt, cur eadem tam infelici ausu oppugnavit Auctor? Sed, confessionem hanc de oraculorum istorum veritate sinceram haud esse, mox videbimus.

4. *Νοθεΐαν* istius confessionis primo statim prodit sophisma cum errore conjunctum in verbis *ἀμύσως* sequentibus: *at eadem tibi nil nisi ipsissimam mortem præfagiunt.* Error est, in sensu exclusivo, sacrificium nil nisi ipsam mortem carni præfagivisse. Nam huic mortis, seu mortificationis, scopo & fructui omnino præmittit applicationem evangelicam de remissione peccatorum gratuita & forensi, exigens, ut hæc ipsa in mortificationis ordine applicetur. Sophisma errori junctum, aut potius criminatio, est in perpetua ista Poireti cantilena, qua abulum doctrinæ, ad ipsam mortificationis negationem abeuntem, pro ipsa ejus forma venditat, in ecclesiam Protestantium & innocentissimam eorum confessionem iniquus.

5. Et

5. Et hunc pertinent isti sarcasmi viro bono & docto indignissimi: *Putasne vero, Christum voluisse hominem veterem redimere &c.* Quibus dicteris oracula divina de redemptione Christi excipere, sane res est a genuino christiani nominis confessore abhorrens.

6. In sequentibus foedisima est doctrinae purioris de lytro Christi depravatio, prout eam receptae hypotheseos praedictum ac Burignonianae servitutis vitium subministrarunt. Genuinum lytri & redemptionis sensum lector evolutum vidit supra Dissert. V. Dodecad. prioris.

7. Et hanc doctrinae corruptionem Auctor exornat consuetudo sua malignae mentis sophismate, quando in metaphora de arbore, ad notationem lytri ineptissima, ita pergit: *Hoc est lytrum, non ut arbores pravae, quae circa eam circumstant, credant eo ipso, quo haec arbor bona recisa fuit, se a succo maligno atque maledicto, qui in ipsis inest, redemptas esse, atque liberatas. Quae haec esset insania! &c.* Certe insania haec non minor esset, quam fuit Poireti matæologia, qua ductus ab uno extremo evitato prolapsus est ad alterum, scilicet ab extremo abusum in extremum protervæ & præsumptivæ negationis, Christo non minus ignominiosæ, quam abusum iste ipso indignus est.

8. Reliquus sermo totus eodem laborat cocoethe, scilicet manifesta evangelii corruptione, & itidem quidem incurstata sophismate in disjunctione rerum junctarum, ad naveam usque semper repetita imagine ista ad redemptionis forensis representationem plane inepta, & tamen per multam expolitionem continuata. Sed hoc est rhetoricari, non argumentari. Valeat ista imago in loco de unione & communionem Christi ac fidelium mystica: sed valeat etiam haec de lytro forensi & proprie dicto in loco de redemptione. Quod

fi aliquis loca de salutis *applicatione*, sub imagine arboris & plantæ representata, ad salutis *acquisitionem* applicaret, is Poireto totus insanire videretur, extremis ab ipso sarcasimis excipiendus. At dum is loca de salutis *acquisitione* ad ejusdem *applicationem* refert, factum hoc ipsi est sacrosanctum, reverenter habendum ac submisse accipiendum. Quanta hæc non est mentis pseudomysticæ & μεταωριζομένης perversitas!

9. Ecce tibi, lector evangelicæ veritatis, quam Oeconomix hujus novæ, amantior, novum istius pravitatis documentum! *similitudines expressionesque metaphorice de lytro ad vivum rescandæ non sunt, aut [pro stili mystici moderatione] nimis brute urgendæ.* Sic Auctor loquitur de ipso sensu earum genuino, quem res ipsa & perpetua veritatis harmonia requirunt, & quem supra Dissert. V. VII. & VIII. Dodec. prioris longa serie explanatum exhibui. At quando ipse locutiones metaphoricæ de lytro & redemptione forensi brutum plane in modum, seu extreme *αλόγως*, ad sensum interioris renovationis, sensu forensi & proprio plane expulso, omni nisi detorquet & pervertit, hoc bonum, immo optimum ipsi factum est, scriptore mystico dignum. Absit ejusmodi mysticismus! Mihi cum eodem nihil plane commercii est, quia ipsi evangelicæ veritati non insidiatur solum, sed apertum etiam bellum, blandientibus quidem, at infestissimis tamen, signis infert.

10. Reliquæ prolixioris loci *Φλυαρίαι* per se concidunt, cum iis, quæ hæctenus prolata sunt, collatæ. Manifesta est in iis confusio *λύσεως & ἀπολυτρώσεως*, ita ut Auctor Christi *λύσει*, qua is opera captivantis diaboli in nobis destruit, τῇ ἀπολυτρώσει non subordinet, sed opponat.

Locus

Locus XIII. §. XVIII.

Abuterer tempore si pluribus argumentis agere pergerem. Id unum saltem rogatos nunc velim eos, qui adeo insistant locis illis Scripturae, quae de liberatione, de redemptione, de purificatione, de expiatione loquuntur, ut in sese descendant, vid. antequam, utrum ipsi a peccato vere liberati sint, nec ei amplius obediant, (etenim alias ejusdem adhuc servi manent, docente Paulo: Rom. VI. v. 16. Servi estis ejus, cui obeditis, sive peccati ad mortem; sive justitiae ad vitam:) Videant inquam an a peccato vere purificati sint, ita ut maculae nulle, nulle sordes, nec quippiam immundi quod lavari ac expiari debeat, in eis supersit. Quod si ita sit, ajo, ac rei gestae veritas idem confirmabit, eos per solam imitationem virtutemque divinam atque inherentem, quae ex Christo in ipsos defluxit, eo progressos esse. Quod si vero eousque semet nondum provecos esse inveniant, ajo, eos nunquam eo progressuros esse, nisi per eandem hanc Christi virtutem efficacem atque inherenter operantem. Equidem nescio fere, quod hic sibi velint homines. Nonne sufficere sibi putant, quod a demerito peccati & a doloribus, qui aeterni ipsis fuissent, per merita Christi liberati sint; quodque idem Redemptor vias iis ac media procuraverit, quibus malum, quod intra sese introduxerant, ibidem extinguatur, quo bonum lumenque solum purissime deinde in iis dominentur? Hæc summa est, ad quam omnia, quae dixi redeunt: neque unquam, ut puto, possibile erit, vias hæc solidius explicare per aliud systema, quod ab omni suspitione corruptionis fovendæ longius absit, & ad gloriam Dei illustrandam magis faciat. Neque difficile foret ostendere alia, methodo meritum persone Christi ac gloriam ipsius Dei labefactari, corruptioni patrociniū offerri; veramque & Dei imaginem, & hominis per-

*perfectionem ad meras ideas metaphysicas atque imaginarias
reduci: verum is nunc supersedeo.*

Disquisitionis hujus loci.

1. Prætexit Auctor, se *abusurum tempore, si pluribus argumentis agere pergeret*: & hæcenus in diffuso sermone ne ullius quidem argumenti hilum produxit, sed meris se sophismatis, partim etiam sarcasmis, induit, ita ut mirari satis nequeam eam præjudiciorum, imprimis admissæ & tantum non adoratæ, Burignonianæ auctoritatis, vim & efficaciam, quæ virum alias eruditissimum, & ingenii ac judicii viriliter dotibus insigniter pollentem, adeo effæminavit, ut passim summa cum *arrogantia* & futilitate scribat, prudentiorum lectorum commiserationi, si non indignationi, se exponens.

2. Et quanta se hic non prodat futilitas in illa ad diffidentes obtestatione & explorationis sui commendatione? Idem enim est ac si ego Poiretiano more, adversus doctrinam de satisfactione exercito, doctrinam de renovatione veram, falsa substituta, in universum damnarem, acerbisque modis exploderem, illos vero, qui istam non immerito commendant urgentque, post sermonem, e meris fallaciis contextum, tandem hoc exciperem epiphonemate: *Id unum saltem rogatos nunc velim eos, qui adeo insistant locis illis Scripturæ, quæ de renovatione, de imitatione Christi, de nostri mortificatione &c. loquuntur, ut in sese descendant, videantque, utrum ipsi vere justificati sint justificatione forensi. Quod si ita est, ajo, ac rei gestæ veritas idem confirmabit, eos jam tum per solam justificationem ejusmodi ad imitationem Christi & sui mortificationem progressos esse. Quod si vere eo usque semet nondum profectos esse inveniunt, ajo, eos nunquam eo progressuros*

suros esse, nisi per solam justificationem istam forensam &c. Certe me pro emotæ mentis scriptore habiturus fuisset Auctor. Quando vero ipse adeo ineptit, videri vult mathematicæ & *xpi. Bætas* documentum dedisse. Qui status animi ipsi potius deplorandus erat.

3. Prædicata ista Poiretiana doctrinæ summa, verbis speciosis & ad fallendum compositis concepta, quantis scateant erroribus & absurdis, hætenus tot Dissertationibus demonstratum est. Plura dabunt sequentes.

4. Quanta Auctor *av. Sadeia* laboraverit, vel e proprio illo de *Oeconomia* sua iudicio videas. Hanc vero non e Scripturæ fontibus, secundum hermeneuticæ leges recte inspectis & intellectis usurpatisque, sed e Burignoniana & propriæ mentis phænomenis magna ex parte concinnatam esse, hætenus, quod spero, evici & porro evincam, non dubitans de lectorum, quotquot nudam veritatem amant, assensu.

5. Ultima loci allegati periodus bis est inepta. Primum enim demonstratione ea, quam Auctor negat, sibi difficilem fuisse futurum, in re tanti momenti non erat superfedendum. Deinde non est quæstio, generatim de quacunque alia methodo, sed de ea, quæ ecclesiæ evangelicæ est, & cui acerrime insultat. Insultare vero & explodere non est demonstrare & refutare.

6. Paragrapho cap. III. hætenus examinati ultimo Auctor subjungit succinctam commemorationem eorum, quæ post mortem Christi ab hoc acta sunt, scilicet resurrectionis, ascensionis in cælum & Spiritus Sancti in apostolos demissi, & ipsius muneris apostolici, cujus omne punctum rursus ponit in errore suo, h. e. in solitaria renovationis inculcatione, potiore evangelii thesauro plane negato, abjecto & sepulto.

Ein werthgeschätzter Freund will heute disputiren,
 Und meine Pflicht treibt mich zu einem Wunsche an,
 Die Freude lästet sich in dem Gemüthe spüren
 Daß meine Schuldigkeit unmöglich schweigen kan.
 Der Himmel gönne Dir viel Seegen und Beranügen,
 Er schencke dir das Wohl, daß ich dir zgedacht,
 So wird kein rauher Sturm des Unglücks Dich besiegen
 Wenn stetig Wohlergehn um deine Scheitel lacht.

Welches seinem Werthesten Freunde von ganzem Herzen wünschet
 dessen ergebenster Diener

C. G. v. Sodenstern/ Sunda-Pomer.

Der Irrthum Poirets wird heute wiederlegt,
 Den der sonst kluge Mann von Christi Leiden hegt;
 Drum wiltu werther Freund auf den Catheder steigen
 Und der gelehrten Welt mit vielen Gründen zeigen
 Wie leichtlich die Vernunft im Glauben irren kan/
 Nimm sie nicht Gottes Wort zur sichern Richtschnur an.
 Wohlan! so zeige denn die Frucht von Deinem Fleiße
 Von Deiner Emsigkeit, von Deinem sauren Schweiß.
 Der Ausgang treffe denn mit meinem Wunsche ein;
 So wird auch Deine Müß nicht ohne Seegen seyn.

Mit diesen wenigen Zellen solte seinen geehrtesten Freund zu be-
 vorstehenden Specimine Eruditionis von Herzen gratuliren
 dessen ergebenster Diener

Johann Victor Krause, J. U. C. Hall. Magd.

JJ 5225

ULB Halle

3

002 698 757

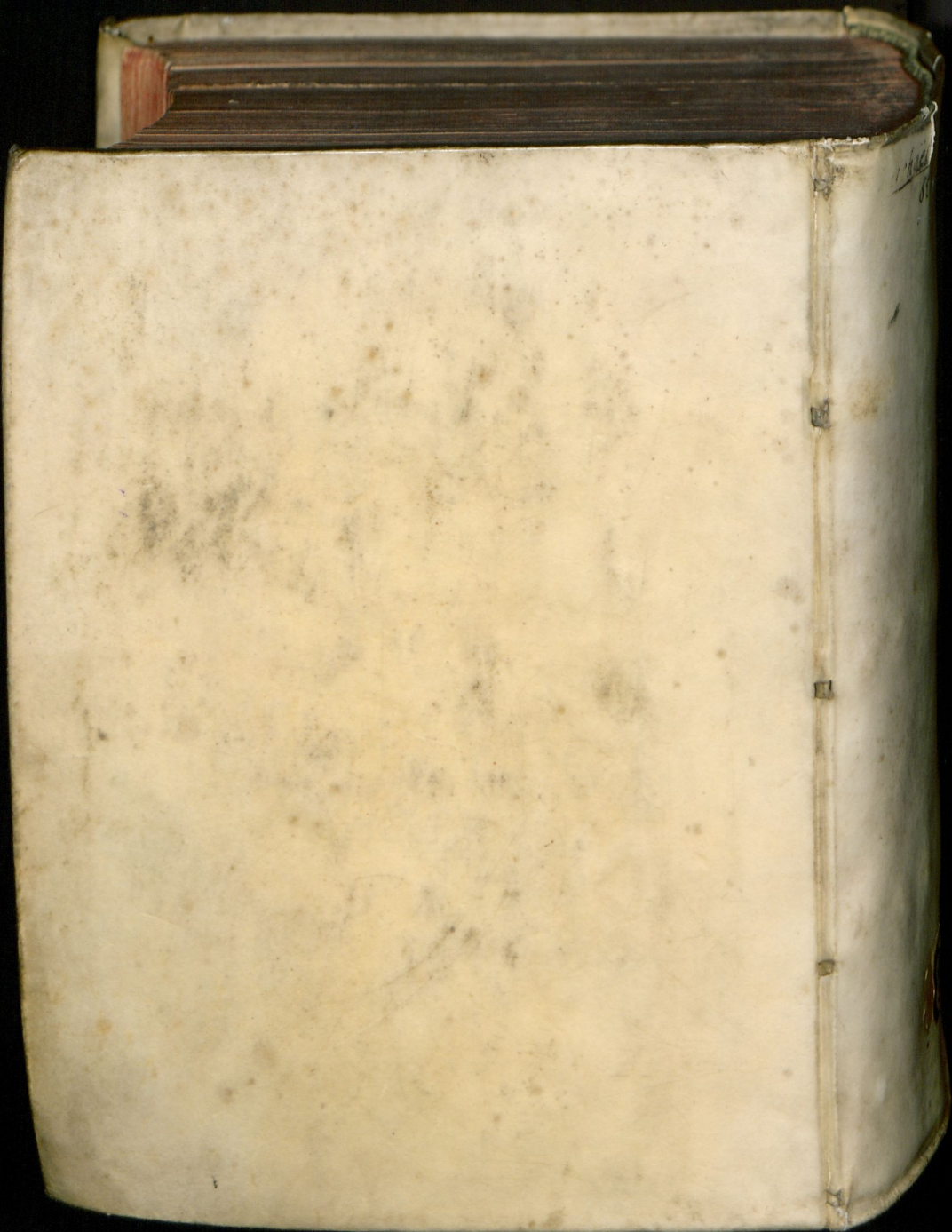

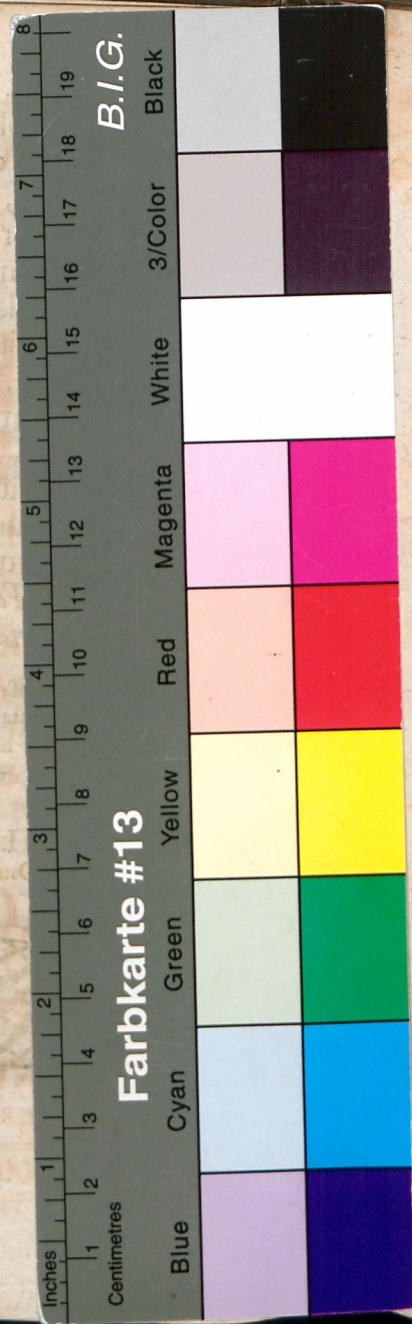
st

Ms 18

Mt:

DISSERTATIONUM ANTIPOIRETIANARUM
DODECADIS PRIORIS
ULTIMA, seu DUODECIMA,

QVA
DOCTRINA
DE

PERPESSIONI-
BUS JESU CHRISTI,
EJUSDEMQUE SACRIFI-
CIO ET SATISFACTIONE,

A VIRI CLARISSIMI,
PETRI POIRETI,
CORRUPTELIS PORRO VINDICATUR:

IN REGIA FRIDERICIANA

Die Maji hujus M DCC XX anni

PRÆSIDE

D. JOACHIMO LANGIO,
S. THEOL. PROF. ORDIN.

responsione publica defensa

A
JOANNE GEORGIO LEUBIO,
SOMMERHUSANO FRANCO, S. TH. STUD.

HALAE MAGDEBURGICAE,
Typis JOAN. FRIDERICI KROTTENDORFFII, Acad. Typ.